Regionální účty 2014 – Středočeský kraj

V návaznosti na předběžnou sestavu ročních národních účtů zveřejněnou 30. června 2015 publikoval ČSÚ k 15. prosinci 2015 také předběžné údaje regionálních účtů za rok 2014. Současně byly zpřesněny již dříve zveřejněné údaje za roky 2011, 2012 a 2013 v návaznosti na předcházející revize ročních národních účtů. Aktuálně zveřejněné údaje za rok 2014 vycházejí z předběžné verze ročních národních účtů a zatím neúplných datových zdrojů potřebných pro regionální členění. Po zapracování aktuálnějších vstupních údajů bude na konci roku vydána revidovaná verze regionálních účtů za rok 2014, případně i zpřesněných verzí let předchozích.

1. Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2014 ve Středočeském kraji výše 437,5 mld. Kč, což představovalo podíl 11,3 % na celorepublikové hodnotě, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (podíl 24,3 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2014 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze čtyř krajů, kde nastal nárůst. Průměrně došlo v České republice ke 2,7násobnému zvýšení HPH mezi lety 1995–2014, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení - 3,1násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila 3,3násobně.

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2014 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 42,5 %, v ČR 32,4 %) a mírně vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v celé republice podílelo 2,7 %, zatímco v kraji to bylo 3,4 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH v kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 19,4 %, Česká republika 18 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 9,4 %, Česká republika 8,3 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,8 %, Česká republika 5,6 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 10,8 %, ČR 14,8 %), informační a komunikační činnosti a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví.

Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR v roce 2014

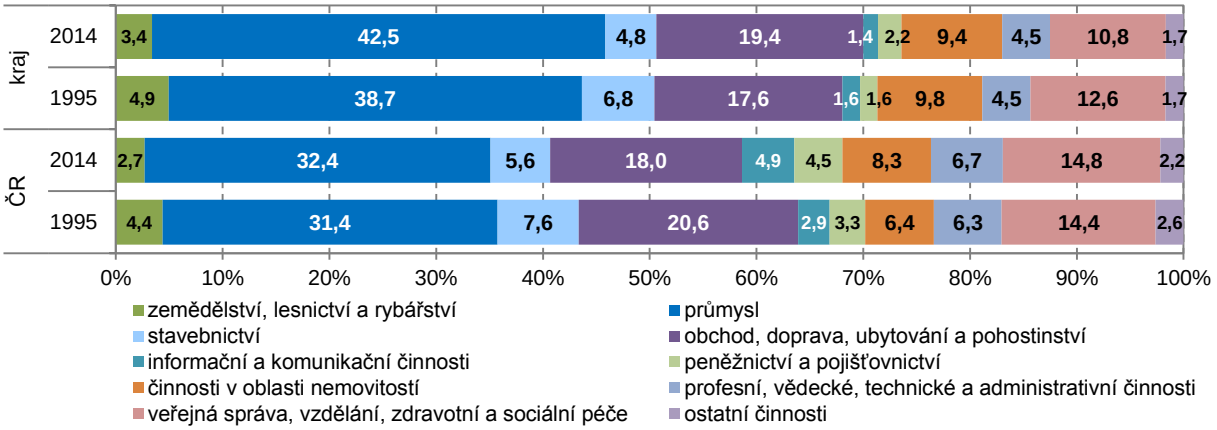

Mezi lety 1995 a 2014 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH (z 38,7 % na 42,5 %), zatímco v celé republice byl nárůst pouze o jeden procentní bod. K nárůstu došlo v kraji také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 19,4 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 18 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2014 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

2. Regionální hrubý domácí produkt

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2014 hodnoty 483,5 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 369,3 tis. Kč (13 413 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze, Jihomoravském a Plzeňském kraji).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010–2014

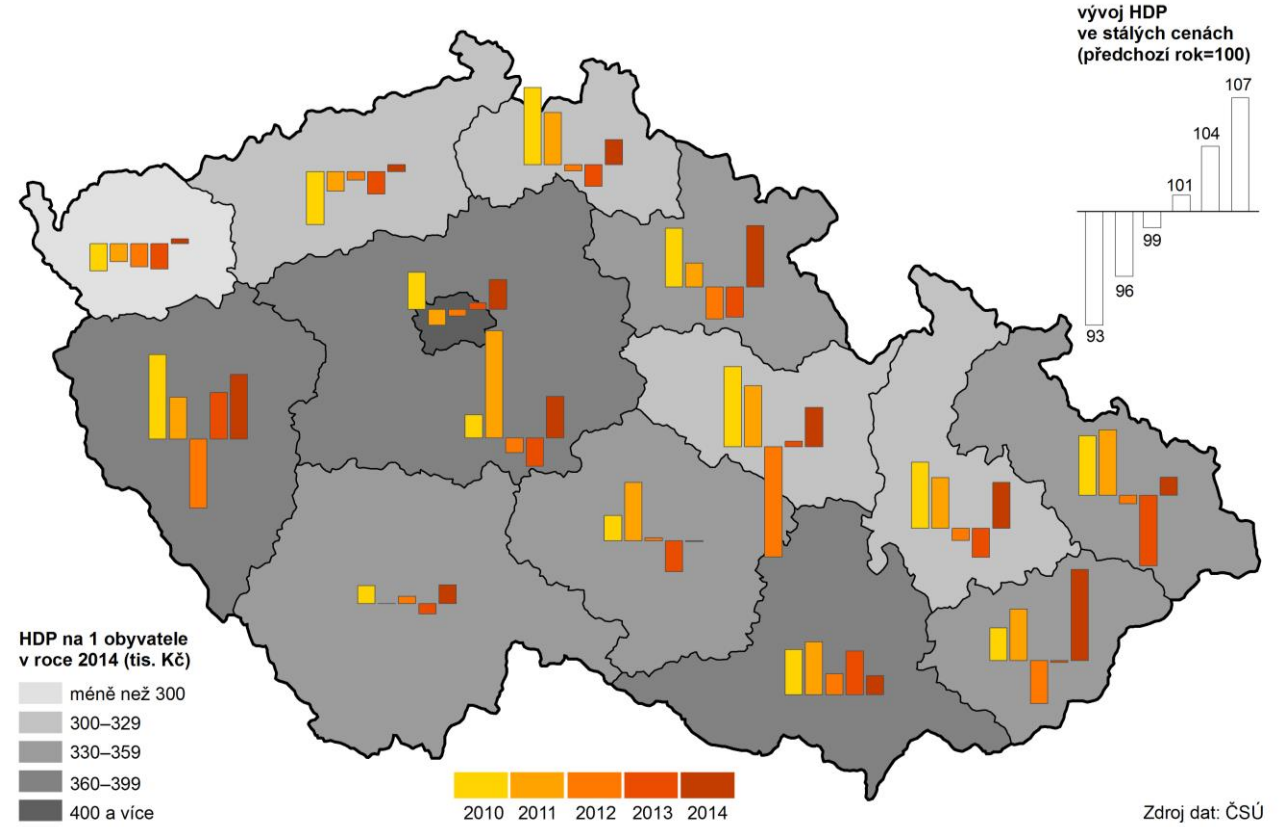

V druhé polovině 90. let zesiloval Středočeský kraj z hlediska HDP svoje postavení v rámci celé republiky. Zatímco v roce 1995 se Středočeský kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003–2011 se hodnota podílu Středočeského kraje opět vrátila v roce 2012 na 11 % a nad touto hodnotou se drží poslední tři roky - v roce 2014 se Středočeský kraj podílel na HDP České republiky 11,3 %.

Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo dostal kraj Jihomoravský).

Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve stálých cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100 %). V roce 2014 dosáhl Středočeský kraj hodnoty 191,1 %, což bylo nejvíce ze všech krajů České republiky (průměr republiky jako celku činil 153,1 %). Podobné postavení je u Středočeského kraje možné sledovat i tehdy, kdy je za základ brán rok 2000 (tj. rok 2000 = 100 %), v tomto případě se hodnota HDP ve stálých cenách v kraji pohybovala v roce 2014 na 159,3 %, zatímco v celé ČR to bylo 140,1 %.

Z výše uvedeného vyplývá i vývoj postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky z hlediska hodnoty HDP na obyvatele. I v tomto ukazateli se postavení Středočeského kraje mezi lety 1995 a 2014 zlepšilo. Zatímco v roce 1995 se nacházel Středočeský kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 92,5 % na 7. místě, v roce 2014 obsadil s 91,2 % průměru České republiky 4. místo za hl. m. Prahou, Jihomoravským a Plzeňským krajem.

Hrubý domácí produkt ve Středočeském kraji v letech 1995–2014

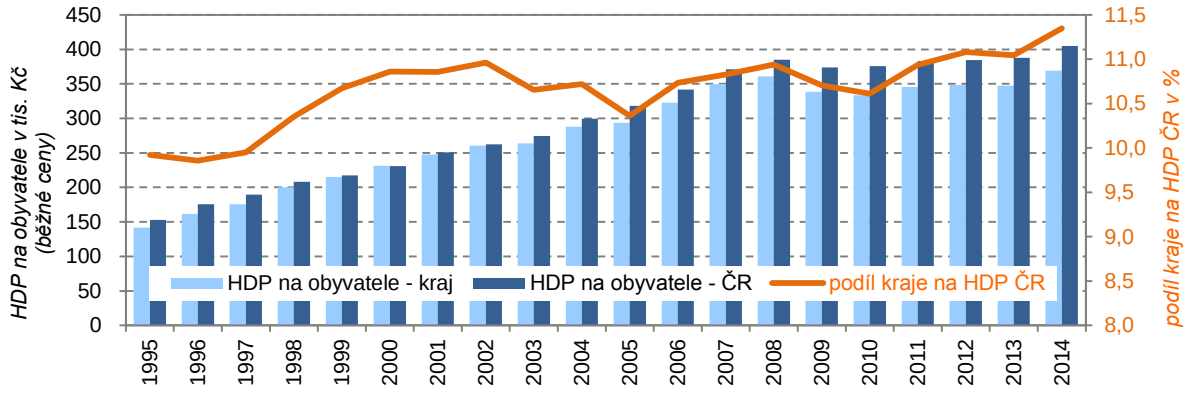

V souvislosti s tím je možné sledovat i vývoj meziročních změn regionálního HDP ve stálých cenách. V celém sledovaném období 1995–2014 zaznamenal Středočeský kraj spolu s Prahou nejvíce meziročních nárůstů mezi kraji, celkem vzrostl HDP šestnáctkrát oproti pouze třem meziročním poklesům. U celorepublikového HDP se jednalo o čtrnáct nárůstů versus pět poklesů.

Nejvyšší meziroční nárůst HDP vykázal Středočeský kraj v roce 2006 (stejně jako ČR) – o 13,8 % (v ČR o 6,9 %), což byla zároveň nejvyšší zaznamenaná hodnota meziročního nárůstu HDP v celém sledovaném devatenáctiletém období mezi všemi kraji.

Naopak největší meziroční propad HDP proběhl v roce 2009, což byl jediný rok, kdy zaznamenaly pokles hodnoty HDP všechny kraje. Ve Středočeském kraji se jednalo o pokles o 7,2 %, což byla druhá nejvyšší hodnota meziročního poklesu HDP za celé sledované období mezi všemi kraji. Po propadu v roce 2009 následoval ve Středočeském kraji slabý nárůst v roce 2010 (o 1,4 %) a vysoký nárůst v roce 2011 – o 6,6 %, což byla nejvyšší hodnota meziročního nárůstu mezi kraji v tomto roce. V letech 2012 a 2013 HDP Středočeského kraje meziročně klesal, v roce 2014 byl opět zaznamenán nárůst – o 2,6 %.

Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách ve Středočeském kraji a ČR v letech 1996–2014

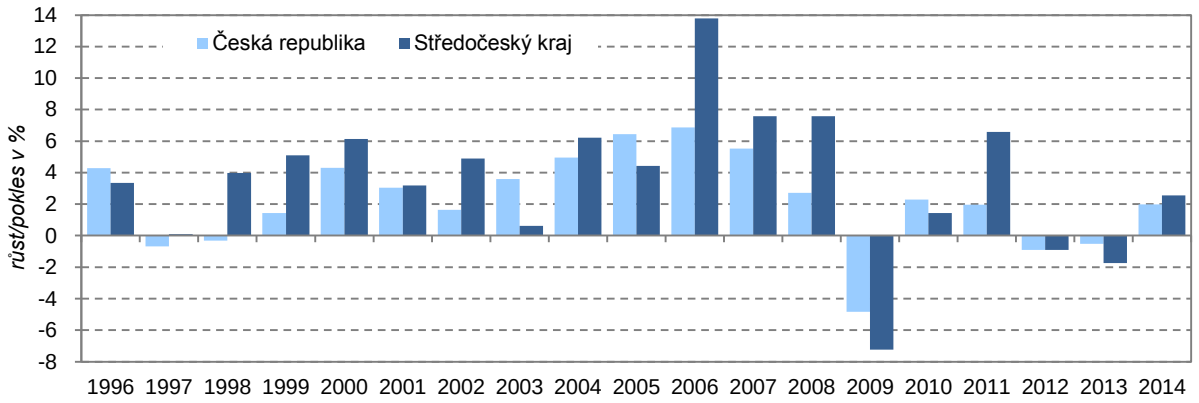

Při porovnání HDP s průměrem 28 zemí Evropské unie (EU28 = 100 %) dosáhla hodnota HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji v roce 2014 celkem 77 %.

Na jednoho zaměstnance v hlavním pracovním poměru podle místa pracoviště připadala ve Středočeském kraji v roce 2014 hodnota HDP v běžných cenách ve výši 1 107 tis. Kč, což představovalo 112,4 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (145,9 %). V případě zaměstnaných osob, včetně sebezaměstnaných, podle místa pracoviště to bylo v roce 2014 ve Středočeském kraji celkem 872 tis. Kč na osobu, což představovalo 104,6 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (138,6 %).

3. Tvorba hrubého fixního kapitálu

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) ukazující na investiční aktivity v regionu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2013 v běžných cenách výše 132,2 mld. Kč (údaj za rok 2014 není ještě v regionálním členění k dispozici). To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 12,9 %, což byl po hl. m. Praze (27,8 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvyšší hodnota THFK byla dosažena v roce 2007 (téměř 140 mld. Kč), v následujících třech letech THFK klesala, dále dva roky rostla a opětovný pokles zaznamenala v posledním roce 2013.

Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2013 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,3násobek, což byl po Praze druhý nejvyšší nárůst (Praha 3,2násobek).

Na 1 obyvatele připadla v roce 2013 hodnota THFK ve výši 101,9 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (228,7 tis. Kč).

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995–2013 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2013 dosáhla hodnoty 29,4 % (ČR 25,1 %). Během celého období 1995–2013 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem čtrnáctkrát na prvním nebo druhém místě mezi kraji, přičemž v posledních dvou letech 2012 a 2013 byla na místě prvním. V letech 1995–2013 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesala (v hlavním městě se udržela na stejné úrovni), přičemž ve Středočeském kraji byl pokles nižší (20%) než v průměru za celou ČR (25%).

Míra investic*) ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2013

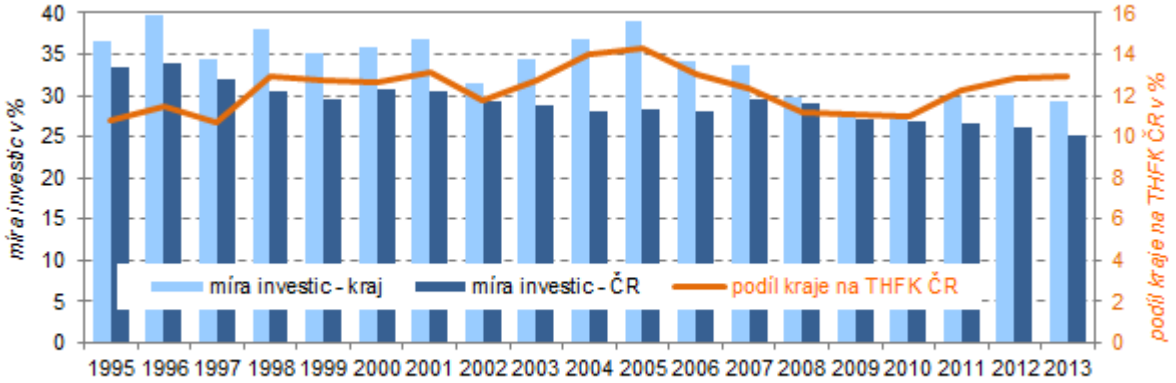

*) míra investic - podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

4. Čistý disponibilní důchod domácností

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2014 ve Středočeském kraji hodnoty 283,6 mld. Kč (10 299 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 216,6 tis. Kč, což byla po Praze (264,1 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém sledovaném období let 1995–2014 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2014 to bylo 13,3 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (15,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

5. Porovnání vývoje tvorby HDP a ČDDD na obyvatele

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u ČDDD, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období 1995–2014 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr a s výjimkou let 2011 a 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu. Hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele vykazovala ve Středočeském kraji nižších hodnot než v případě celé republiky (stejně jako ve všech krajích kromě Prahy) a k poklesům došlo ve třech letech 2009, 2010 a 2013.

Pokud vztáhneme ukazatele Středočeského kraje k průměru České republiky (HDP,ČDDD na obyvatele ČR = 100 %), zaznamenáme rovněž příznivější vývoj u ČDDD na obyvatele, kdy došlo ke zvýšení ze 103,8 % v roce 1995 na 106,8 % v roce 2014, naopak hodnota HDP na obyvatele byla oproti republikovému průměru v roce 2014 nižší (91,2 %) než v roce 1995 (92,5 %).

Vývoj HDP, THFK a ČDDD*) na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2014

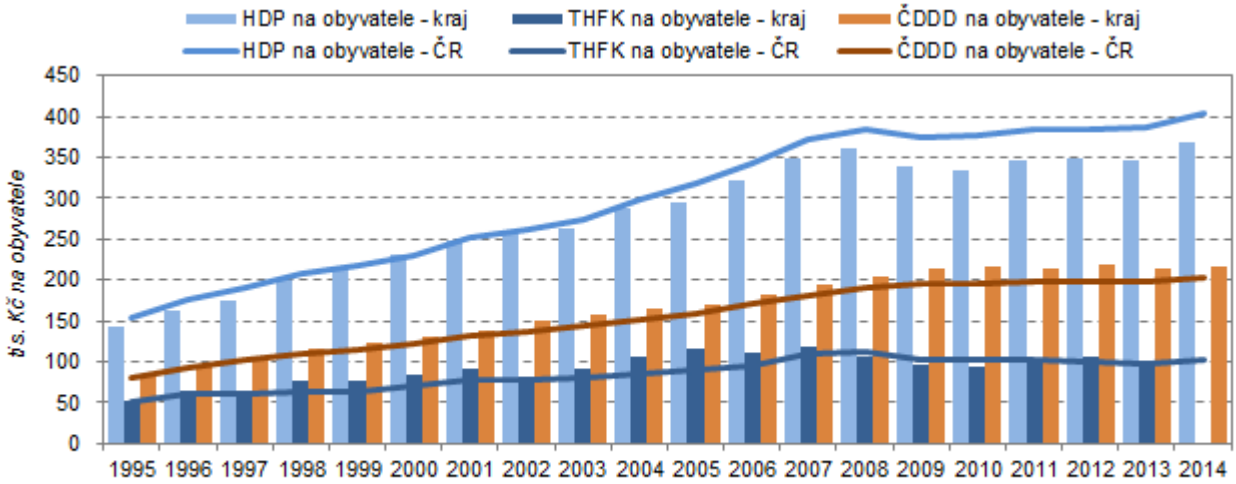

*) HDP - hrubý domácí produkt, THFK - tvorba hrubého fixního kapitálu, ČDDD - čistý disponibilní důchod domácností

Zdroje:

Databáze regionálních účtů

Komentář k publikovanému regionálnímu HDP za rok 2014

HDP, národní účty

Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji

	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012 [1]	2013 [1]	2014 [2]
Hrubý domácí produkt (HDP)										
v mil. Kč	156 776	257 694	337 650	439 322	419 852	419 500	439 972	447 887	450 361	483 511
v mil. EUR	4 519	7 239	11 337	17 611	15 882	16 592	17 892	17 809	17 335	17 559
v mil. PPS [3]	.	.	.	.	.	.	24 773	25 308	25 752	27 717
vývoj ve stálých cenách, předchozí rok = 100	.	106,1	104,4	107,6	92,8	101,4	106,6	99,1	98,3	102,6
podíl kraje na HDP České republiky (%)	9,9	10,9	10,4	10,9	10,7	10,6	10,9	11,1	11,0	11,3
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele										
v Kč	141 555	231 500	293 576	361 055	338 680	333 680	345 593	348 294	347 177	369 335
v EUR	4 080	6 503	9 857	14 473	12 812	13 197	14 054	13 849	13 363	13 413
v PPS [3]	.	.	.		.	.	19 459	19 681	19 851	21 172
průměr ČR = 100	92,5	100,2	92,2	93,8	90,6	88,8	90,2	90,6	89,5	91,2
průměr EU 28 [4] v PPS [3] = 100	.	.	.		.	.	75	74	74	77
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnance										
v Kč	362 841	635 691	819 967	966 358	916 585	937 233	982 736	999 212	1 011 179	1 107 398
průměr ČR = 100	103,4	111,3	105,2	107,0	101,3	100,8	103,3	105,2	106,5	112,4
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného										
v Kč	315 233	528 449	663 461	791 506	753 980	763 078	797 927	803 605	807 418	872 365
průměr ČR = 100	101,9	108,2	100,2	102,6	98,2	97,6	100,0	100,7	100,6	104,6
Hrubá přidaná hodnota (HPH)										
v mil. Kč	142 849	235 464	305 677	399 033	380 386	380 158	397 767	403 164	403 812	437 494
v tom podíl odvětví (%)										
zemědělství, lesnictví a rybářství	4,9	3,4	3,0	2,7	2,2	2,3	3,2	3,6	3,5	3,4
průmysl	38,7	39,3	37,7	39,0	37,4	38,4	39,8	40,2	39,8	42,5
stavebnictví	6,8	5,1	6,0	5,6	6,1	5,9	5,4	5,2	5,0	4,8
služby	49,6	52,2	53,3	52,7	54,4	53,4	51,7	51,0	51,7	49,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)										
v mil. Kč	57 230	92 079	132 038	130 270	118 117	116 613	131 065	134 956	132 190	.
v mil. EUR	1 649	2 587	4 433	5 222	4 468	4 612	5 330	5 366	5 088	.
podíl kraje na THFK České republiky (%)	10,8	12,6	14,3	11,2	11,1	10,9	12,3	12,8	12,9	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele										
v Kč	51 674	82 719	114 803	107 062	95 281	92 757	102 950	104 947	101 903	.
průměr ČR = 100	101,0	116,7	127,5	95,8	94,0	91,5	101,1	104,8	105	.
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)										
v mil. Kč	91 105	144 961	196 354	247 043	263 984	271 695	273 582	280 983	277 513	283 603
podíl kraje na ČDDD České republiky (%)	11,1	11,5	12,1	12,4	12,8	13,1	13,2	13,4	13,3	13,3
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele										
v Kč	82 260	130 226	170 724	203 031	212 946	216 112	214 895	218 503	213 931	216 633
průměr ČR = 100	103,8	106,0	107,3	106,3	108,7	109,9	109,1	109,9	107,7	106,8

[1] semidefinitivní údaje
[2] předběžné výsledky
[3] PPS - standard kupní síly. Do roku 2010 nejsou dostupné metodicky odpovídající koeficienty pro přepočet HDP z Kč dle ESA 2010.
[4] EU28 - 28 členských států EU